

На відміну від практичних навичок формування професійних умінь у навчальному процесі передбачає здатність студента оперувати навичками під час розв'язання нетипових професійних задач.

Уміння – показник рівня підготовки фахівця. Сюди входить уміння якісно обстежувати хворого, проводити диференційовану діагностику, визначати план лікування, надавати невідкладну допомогу в нетипових умовах.

Поняття "вміння" тісно пов'язане з поняттям "клінічне мислення", але вони співвідносяться як загальне ("вміння") і часткове ("мислення"). Уміння – більш широке поняття та означає здатність оперувати системою теоретичних знань і системою практичних навичок. Тому процес мислення неможливий без застосування системи навичок у діагностиці, лікуванні, невідкладній допомозі тощо.

На цій підставі створення алгоритмів у навчальному процесі набуває особливого значення і в комплексі із завданнями і метою навчання допомагає відпрацюванню та контролю стандартів професійної діяльності студентів.

ДІАГНОСТИЧНИЙ АЛГОРИТМ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ – СТОМАТОЛОГІВ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ З ІМПЛАНТОЛОГІЄЮ

Дворник В.М., Рубаненко В.В., Кузь Г.М., Тумакова О.Б.

Підготовку кваліфікованих спеціалістів у вищих медичних навчальних закладах неможливо уявити без діагностичного процесу.

Клінічна діагностика є варіантом медичного розпізнавання та вивчення патологічних станів.

З кожним роком в ортопедичній стоматології цей розділ набуває все більшого значення та збагачується новими діагностичними прийомами. Діагностика – це складний і відповідальний процес у діяльності лікаря, необхідними елементами якого є аналітична та синтетична робота думки, що базується на даних з вивчення хворого. Для правильного проведення діагностичного процесу необхідно знати і вміти використовувати на практиці всі методи досліджень, вміти фіксувати і правильно трактувати отримані при цьому ознаки, симптоми хвороб, знати основні та специфічні ознаки хвороб зубощелепної системи, класифікації цих хвороб, володіти особливостями лікарського мислення на етапах обстеження і особливо при аналізі та синтезі отриманих суб'єктивних даних і об'єктивних симптомів, логічно обґрунтувати проведення лабораторних методів дослідження для виявлення етіології захворювання, його патогенезу.

Фактично діагностичний процес – це діалог лікаря з хворим, головним у якому є лікар, він проводить цей діалог за визначеним планом. Тому основу діагностичного процесу складає алгоритм, який є точною загальнозрозумілою інструкцією поетапного виконання у визначеній послідовності елементарних розумових операцій і дій для встановлення всіх захворювань, що проявляються даним головним синдромом. При цьому синдром розуміється як симптомокомплекс, зовні єдиний для будь-яких захворювань різних органів і систем незалежно від етіології і патогенезу захворювання, а також від ураженого органа чи системи. Наприклад, запалення, рухомість зубів, гноетеча визначаються як при запальних станах пародонта різної етіології, так і при еозинофільній гранульомі, яка потребує хірургічного, а не ортопедичного лікування. Це свідчить про те, що описання окремих симптомів і навіть їхнє поєднання ще не дозволяє встановити точний діагноз. Завжди необхідно пам'ятати, що хвороби зубощелепної системи можуть поєднуватися і мати перебіг на фоні загальносоматичних хвороб пацієнта.

Тому основне завдання діагностичного алгоритму – допомогти лікарю встановити правильний діагноз у найкоротший термін шляхом мінімальних технічних та методичних зусиль. Отже, алгоритм повинен, по-перше, мати мінімально можливу кількість етапів, а по-друге, в алгоритмі остаточні етапи повинні містити всі нозологічні одиниці, для яких є характерним початковий синдром.

Діагностичний алгоритм, що використовується в навчальному процесі, повинен мати такі властивості:

1. Простота алгоритму. При створенні діагностичного алгоритму необхідно прагнути до того, щоб кожен його етап був загальнозрозумілий для всіх студентів. Тобто студент повинен добре розуміти, яку дію необхідно виконати, щоб закінчити даний етап. Для

цього на кожному етапі має розглядатися лише один симптом із чіткою вказівкою підходу до цього симптому.

2. Однозначність алгоритму. Він повинен давати можливість проводити впевнену обробку наданої інформації (симптомів) і отримати точно визначений і конкретний результат.

3. Алгоритм повинен дозволяти розв'язати не одну конкретну задачу, а клас задач, де визначається головний синдром, який стоїть на початку алгоритму, а кількість задач, які можна розв'язати за допомогою алгоритму, відповідає даному синдрому.

4. Результативність алгоритму. Діагностичний алгоритм повинен забезпечити в кожному окремому випадку встановлення правильного діагнозу.

5. Дискретність. Можливість розчленування складного діагностичного мислення на прості елементарні операції, розташовані в оптимальній послідовності, що дозволяє проконтролювати кожен етап.

У системі додипломного і післядипломного навчання лікарів алгоритми можуть знайти дуже широке використання.

Діагностичний алгоритм, розроблений досвідченим лікарем-викладачем, дозволяє відкрити студенту систему мислення та пошуку фахівця. Найвагоміше, чим володіє викладач, – це не просто «знання», «навчальна інформація», а вміння оперувати знаннями і навичками в розв'язанні професійних задач. Діагностичний алгоритм дає можливість наочно показати всі етапи роздумів досвідченого лікаря при визначенні діагнозу. Лікар високої кваліфікації одночасно бачить і оцінює всі симптоми, і тому йому важко буде пояснити, як він дійшов того чи іншого висновку. Алгоритм же становить собою послідовну перевірку симптомів, що демонструють усі розумові операції та їхню послідовність. При цьому викладач може прослідкувати за правильністю діагностичного мислення студентів, указати на їхні помилки, навчити способам оптимального знаходження рішень. Діагностичний алгоритм дозволяє вказати найкоротші шляхи встановлення діагнозу, відібрати найсуттєвіші симптоми, що розмежовують категорії хвороб, конкретні нозологічні одиниці. При цьому раціонально використовується навчальний час. Діагностичні алгоритми дозволяють у найкоротші терміни формувати ефективне діагностичне мислення в період додипломної та післядипломної підготовки лікаря.

Діагностичні алгоритми можна використовувати у проведенні різних видів занять (лекції, семінари, практичні заняття), при цьому їхнє місце і роль у навчальному процесі будуть різноманітними. На практичному занятті з'являється можливість відпрацювати алгоритмічні прийоми, розглянуті раніше. При цьому студенту пропонують установити діагноз захворювання в реальних умовах – на обстеженні хворого. Викладач одержує можливість прослідкувати за правильністю всіх розумових операцій і на практиці показати ефективність застосування алгоритмів.

При організації контролю знань та вмінь також доцільно використовувати алгоритм. Це і складання діагностичного алгоритму на синдром, заповнення пропусків у так званих «сліпих» алгоритмах, у яких деякі етапи позначені, але не розкриті, робота з пацієнтом і, зрештою, організація контролю можлива на основі ситуаційних задач, які належить розв'язувати алгоритмічним шляхом.

Таким чином, діагностичний алгоритм у загальному вигляді можна розбити на 3 розділи:

- алгоритм обстеження хворого;
- алгоритм обробки інформації;
- алгоритм прийняття рішення.

Кожен із них може бути розроблений і застосований як окремий алгоритм. Але їхня цінність зростає, якщо вони будуть використані у вигляді єдиного діагностичного алгоритму.

АЛГОРИТМИ ДІЙ У КЛІНІЧНИХ ПРОТОКОЛАХ НАДАННЯ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Дворник В.М., Тесленко О.І.

Лікувальна робота є невід'ємною складовою підготовки майбутніх лікарів стоматологів-ортопедів.

Організація та планування прийому пацієнтів під час практичних занять, виробничої практики, захисту історій хвороб безпосередньо впливає на рівень підготовки студентів у ВНЗ.